

Izhajajo vsako jutro.

Veljajo do konca leta 1918 20 K.

Za četrt leta K 10.—

Mesečno K 3-50.

Posamezna številka 20 v.

Oglasi po dogovoru.

NOVICE

Uredništvo in upravnništvo je v
„Zadružni tiskarni“, Dunajska
cesta št. 7.

Telefona št. 180.

Uredništvo je strankam na razpo-
lago od 6—7. ure zvečer.

Št. 51.

V Ljubljani, sobota dne 31. avgusta 1918.

Leto I.

Avstrijsko vojno po- ročilo.

Pred novimi boji v Italiji.

Dunaj, 30. avgusta. (K. u.) Uradno.

Italijansko bojišče.

Južno Morya so napadla konjeniška naska-
kova krdela sovražno opiralšče in so pregnala
del posadke. Tudi v dolini Conci so nastopale
naše naskakovalne čete z uspehom. Na visoki
planoti Sedmih občin je bojno delovanje znatno
oživel. Pri Asiagu in severno Col del Rosso je
izvedel sovražnik po silni topniški pripravi več
sunkov, ki smo jih odbili deloma z ognjem, de-
loma v protisunku. Včeraj jutraj so napadla naša
velika letala kolodvor Montebelluna in so vrgla
nanj 50 bomb.

Albanija.

Nobenih večjih bojev.

Šef. gen. štaba.

Italijansko vojno poročilo.

29. avgusta.

V dolini Concei v Judikariji je napadel so-
vražnik po ljutem uničevalnem ognju naše pozi-
cije, ali je bil takoj zadržan z ognjem naših iz-
postavljenih postojank, ki so ga napadle in po-
gnale v beg, mu prizadale izgube in ujele nekaj
mož. Na severnih pobočjih Altissima in severno
Col del Rosso so naše patrulje napadle sovražne
oddelke in jih pregnale.

Jugoslovani, „sacro egoismo“ in londonski
dogovor.

Bern, 30. avgusta. Rimski dopisnik „Baseler
N. Nachrichten“ javlja: V političnih krogih ne
vedo ničesar o globokem prepadu med Orlandom
in Sonninom, kojega zasluge pravilno ocenjujejo.
V opoziciji proti Sonninu so le njegovi osebni
nasprotniki. Glede Sonninove politike napram
Jugoslovanom se pripominja, da se z njimi ne
more skleniti dogovor, ker so med njimi samimi
preveč vsaksebi stremeeče težnje.

„Nationalzeitung“ pripominja: Nikdo nam
ne bo mogel očitati, da nismo primerno žigosali
imperijalizma osrednjih držav. Sedajno razpolo-
ženje v Italiji pa nam kaže imperijalistične težnje,
ki jih goji naš južni sosed proti Avstroogrski.
Politika „Corriera della Sera“, ki napada Son-
nina, gre za razkosanje Avstroogrske, pa ne
morda, da bi dosegli tamošnji narodi svobodo,
ampak da bi jih Italija sama prevzela. Raztrgana
Avstrija bi po mnenju Italijanov zagotovila cilje
„svetega egoizma“ veliko boljše kakor pa dvojna
monarhija.

Köln/R., 30. avgusta. Kakor poroča „Köl-
nische Ztg.“ iz Curiha javlja „Neue Korr.“ iz
Rima: V političnih krogih govore, da razglasi
ameriška vlada objavo kot dodatek k london-
skemu dogovoru. Italijanski listi zahtevajo z moč-
nim poudarkom, da se mora razjasniti stališče,
ki ga zavzema Amerika napram londonskemu
dogovoru.

Nemško vojno poročilo.

**Boji na novi črti zahodne fronte. —
Nemci zbili 72 tankov.**

Večerno poročilo.

Berolin, 29. avgusta. (K. u.) Uradno.

Jugovzhodno Arrasa so se razvili popolne
novi boji. Prakse na sprednjem polju pred na-
šimi novimi črtami vzhodno Bapaume—Peronna,
vzhodno Noyona. Infanterijski boji ob Ailetu. Med
Ailetu in Aisno so se izjalovili posebno težki
napadi Francozov in Amerikancev s težkimi iz-
gubami za sovražnika. Doslej je sporočeno, da
je bilo razbitih nad 50 oklopnih voz.

Berolin, 30. avgusta. (K. u.) Uradno.

Vojni skupini kraljeviča Ruprehta in generalnega
polkovnika von Boehna.

Boji na predpolju na obeh straneh Lyse in
severno Scarpe. Jugovzhodno Arrasa so topniško
in bojni letalci učinkovito prišli sovražnikovo
infanterijo in oklopne vozove med dohodom na
bojišče. Proti poldnevni je sovražnik zopet obno-
vil svoje napade. Njih težišče je bilo včeraj južno
ceste Arras—Cambrai. Iz Cherisya in Fontainesa
napadajočega ter proti Hendecourtu večkrat
naskakujočega sovražnika smo odbili v trdem boju.
Dalje južno je vdrl Anglež v Bullecourt in Rien-
court. V omrežju strelskih jarkov in lijestem
ozemlju prejšnjih bitk so se odigravali tu srditi
boji. Riencourt smo sovražniku zopet iztrgali in
tudi zopet zavzeli vzhodni del Bullecourta. Po-
poldne je sovražnik razširil svoje napade do
severovzhodno Bapaume. Zrušili so se večidel že
v našem ognju. Iz St. Legerja in Morya sem je
petkrat zamen napadel. Številni oklopni vozovi
so bili zbiti.

Severno Somme smo v zvezi z južno reko
izvedenim premikanjem preložili obrambno na črto
vzhodno Bapaume — severozapadno Peronne.
Sovražnik je včeraj obnavljaje se sledil čez Ba-
paume—Combles—Maurepas.

Med Peronne in Oiso infanterijski spopadi
na zahodnem bregu Somme in Kanala. Močni
napadi, ki jih je izvajal sovražnik jugovzhodno
Nesle in iz Noyona proti našim novim črtam, so
bili zavrnjeni.

Ob Ailetu se je ustalil Francoz zahodno
Folembraya, nepregloboko na vzhodnem bregu.
Med Ailetu in Aisno je v zvezi z Amerikanci
obnovil svoje napade. Med Pont St. Mardom in
Chavignym je naskakoval od ranega jutra proti
našim črtam. Oklopni vozovi so vedno zopet
znova delali pot gostim valovom napadajoče in-
fanterije. Devinski, hanoveranski, turingijski in
gardni polki so popolnoma omajali težke napade
sovražnika, ki jih je izvedel s podvojeno pre-
močjo. 72 oklopnih vozov je razstreljenih. Pod-
častnik Kropmeier in poddesetnik Mauske in
Schlotta prvega oddelka strojnih pušk od 1. gard-
ne pešpolka sta skupaj zbila 5 oklopnih voz.
Od pešpolka št. 162 je uničenih 20 oklopnih voz.
Francoz je bil včeraj tu težko poražen. Njegove
izgube so izredno visoke. Dobili smo ujetnikov
od 10. različnih divizij.

Večerno poročilo.

Berolin, 30. avgusta. Veliki angleški na-
padi na široki fronti jugoiztočno Arrasa so se
izjalovili. Krajevni boji južno Noyona in severno
Ailetu.

von Ludendorff.

Delo podmorskih čolnov.

Berolin, 30. avgusta. Na severnem pomor-
skem bojišču so podmorski čolni potopili 16.000
ton.

Prizadevanja antante.

Berolin, 30. avgusta. „Leipziger Tagblatt“
poroča: „Petil Journal“ pravi, da so aliranci od
prvega avgusta postavili 2½ milijona mož.

Berolin, 30. avgusta. „Morningpost“ ve,
da je del angleške armade podrejen naravnost
Fochu.

Ženeva, 30. avgusta. „Times“ pravijo, da
zna odločitev na fronti pasti vsak trenutek. Nem-
ški odpor je postal močnejši, da je še vprašanje,
če bo mogla antanta doseči vse strateške cilje.

Strašna opustošenja.

Ženeva, 30. avgusta. Iz pisanja francoskih
listov sledi, da so se Nemci neopaženo umaknili
iz Bapaume, Peronne in Noyona in da so An-
gleži še dolgo potem mesta bombardirali. — V
Noyonu ni kamena na kamnu. Tudi Bapaume je
v razvalinah. Od Nemcev opuščenega bojišča ni
spoznati. Najhujše so trpeli Roye in Moreuil,
kojih imena so samo geografski pojmi. Nemci so
vse razvaline prepojili z dušičnimi plini. V Roye
se ne da stopiti.

London, 30. avgusta. Reuter javlja, da so
Angleži danes na 7 milj široki fronti med Bou-
lecour in Scarpo napredovali za 1000 jardov.
(To je skoro en kilometer. Op. ured.)

Fochova objuba.

Ženeva, 30. avgusta. „Echo de Paris“ piše,
da je generalissimus Foch obljubil, da spravi
tekem šest mesecev Nemce iz Francije.

Ženeva, 30. avgusta. Nekateri francoski listi
pišejo, da je nekaj avstro-ogrskih čet odšlo na
zapadno fronto in pozivajo Italijane, naj začno
ofenzivo.

Francija bo morala prinašati še nešteto žrtev.

Curih, 30. avgusta. Poincaré in Clemenceau
sta izročila Fochu maršalsko palico. Na Poin-
carejev nagovor je odgovoril Foch med drugim,
da še zdavnaj ni konec naporov in žrtev. Treba
se je varovati nepotrebnosti in želje se ne
smejo prenapenjati. Nad vse je potrebno odločno
delovanje.

Gompers na Angleškem.

London, 30. avgusta. Gompers je včeraj ob
svojem prihodu izjavil, da je cilj njegovega pri-
hoda, da se porazgovori z dobro mislečim de-
lavstvom.

Delavstvo je za mir.

Bern, 30. avgusta. Škotski rudarji pozivajo
vlado, naj stremi s svojo politiko za mirom.

Curih, 30. avgusta. Podpredsednik nemškega
državnega zbora socialist Scheidemann se boče
razgovarjal s Troelstro.

Aliranci pripravljajo senzacijo.

Amsterdam, 30. avgusta. „Evening Stand-
ard“ piše, da podajo v prihodnjih tednih aliranci
najbrže skupno senzacionalno izjavo kot rezultat
v Londonu vrševše se konference.

Peta zimska vojna.

Pariz, 30. avgusta. Od tu se javlja „Mor-
ning Post“: Peta zimska vojna je neizogibna.
Večina ljudstva je bolj in bolj prepričana, da bo
prihodnja pomlad prinesla alirancem zmago.

Boj dveh načel.

Bern, 29. avgusta. „Daily Telegraph“ piše
v nekem članku: Vojna je zdaj boj med dvema
principoma svetovne politike. Mir, ki bi izpolnil

pričakovanja kakega Kühlmanna ali Černina, bi
bila nemogoča rešitev. Sprejemljiv je le tak mir,
ki ga predpisuje antanta po vodilnih mislih Wil-
sona, Churchilla, Clemenceaua, Lloyd Georgea in
liberalnih voditeljev celega sveta. Predpogoj kom-
promisa je, da prideta obe stranki do soglasja,
ker ima vsaka izmed njih del pravice na svoji
strani. Kako pa je mogoče priti do sporazuma v
načelnih vprašanjih, ki se medsebojno ločijo kot
noč pa dan, kot dobro in zlo?

Nemško-španski konflikt.

Berolin, 30. avgusta. Tu govore, da se je
nemškošpanski spor zopet poostiril.

Berolin, 30. avgusta. „Times“ poročajo iz
Santanderja, da je baje nemška vlada sprejela
pogoje španske note in dovolila, da dobi Španija
v španskih pristaniščih zasidrane nemške ladje
kot kompenzacijo za izgube na svoji trgovski
mornarici. To poročilo ni resnično. Že 23. t. m.
je bilo javljeno, da se je nemška vlada zavarova-
la proti naznanjenemu postopanju španske
vlade. Med obema vladama so se začela poga-
janja, ki naj rešijo zadevo v smislu obojestrans-
kih interesov.

Bern, 30. avgusta. „L. T.“ poroča: Po po-
ročilih nove korespondence iz Madrida objavlja
špansko državno ministrstvo noto, da je Nemčija
dovolila družini španskega komponista Grenadosa,
ki se je ponesrečil pri potopu ladje, odškodnino
600.000 pezeta.

Rusija.

Boji boljševikov z vstaši.

Moskva, 29. avgusta. Boljševiški uradno
poročilo javlja, da se na južni fronti položaj vidno
boljša. Čete sovjetov so vzele mesto Jekaterino-
slav in postajo Tiherskaja.

Moskva, 29. avgusta. V Vladivostoku (?) so
se kozaki in osetinski oficirji vzdignili proti so-
vjetom. Prebivalstvo se bojuje proti protirevolu-
cionarjem. Mestna дума se je pokazala kot
protirevolucionarni organ. Sovjetske čete so vstajo
udušile.

Kijev, 29. avgusta. Armadno povelje atama-
nov ugotavlja popolno osvoboditev podonske
krajine in odreja, da se naj posest dežele zava-
ruje s tem, da čete zasedejo posamezna važna
mesta in križišča železnice.

Helsingfors, 30. avgusta. „Pravda“ javlja:
Iz več severnih gubernij prihajajo poročila o
vstaji kmetov, ki se bijejo z rdečo gardo. Povod
je dala zaplemba letine.

Lenin kot prorok.

Rotterdam, 29. avgusta. Po poročilu „Ti-
mesa“ se je Lenin izjavil, da bodo antanta in
protirevolucija privedle do tega, da bo ruska
revolucija prisiljena na smrtno posteljo in da bo
izdihnila svojo dušo v takem morju krvi, ki bo
napolnilo svet z grozo za celo stoletje.

Kitajska ne bo pomagala?

Dunaj, 30. avgusta. „Times“ poročajo iz
Pekinga z dne 23. t. m., da se hoče Kitajska
vlada odtegniti obveznostim, udeležiti se japonske
intervencije v Sibiriji. Vojški dogovor med Ki-
tajske in Japonsko določa za slučaj resnih raz-
mer ob meji skupen nastop. Kitajska je v svoji
noti z dne 27. julija priznala, da je položaj na
meji resen. Na to je japonska vlada v svoji noti
z dne 11. avgusta zahtevala po dogovoru sklenjen
skupen n.cstop. Kitajska vlada je nato sicer pri-
poznala potrebo intervencije, a je zahtevala deset-
dnevni odlog. Japonska je bila proti temu odlogu
in je poslala čete iz južne Mandžurije na mejo.
Kitajska sedaj taj, da bi bila preje pripoznala
resnost položaja, in izjavlja, da intervencija ni
bila potrebna ter da je japonska intervencija za-
deva samo zase, ki stoji v nasprotju s splošnim
nastopom alirancev v Rusiji.

Preosnova Avstrije.

Komaj so češki listi prinesli vest, da name-
rava vlada izdelati različne načrte za preosnovo
Avstrije, so postali nemški listi zelo radovedni,
kakšna preosnova se namerava, ker so takoj ču-
tili, da preti velika nevarnost njihovim privilegijem,
če se pravočasno ne oglase.

Da nemško razburjeno javnost pomiri, je
izdala vlada komunike, v katerem pravi, da se za
enotnost države ni bati. Ne pove pa, če bo bo-
doča Avstrija zvezna država ali ne.

Ker vlada ni odločno zanimala možnosti, da
bo bodoča Avstrija federativna država, je širil
ogonj v streho! Nemško časopisje naravnost
divja, najbolj seveda „Nova Preša“. Kaj bi šele
bilo, če bi bila vlada rekla, da Avstrija bo zvezna
država!

Najprej se je oglašil proti federalizaciji Av-
strije nemški „Volksrat“, tista čudna narodna
nemška inštanca, ki nima sploh nobenega man-
data, da govori v imenu ljudstva ali naroda, ker
ni izvoljen od nikogar, ampak se je čisto iz lastne
moči dvignil na prestol najvišje narodne inštan-
ce, ki ne priznava nobene avtoritete nad seboj in
prikaže na poslance z neizkušenim terorizmom,
ker jim grozi, da bodo proglašeni za „narodne
izdajalce“, če se ne pokoravajo slepo sklepom in
ukrepom nemških „Volksratov“.

Nemški socialni demokratje so dali tem go-
spodom primeren odgovor. Kdo ste Vi, ki tvorite
„nemški narodni svet“? Koga zastopate? Vi ne
zastopate nikogar drugega, kakor par sto urad-
niških rodovin, katerim se gre za to, da ohranijo
svoje posestno stanje v državnih službah, in pa
nekaj fabrikantov, ki hočejo v čeških in sloven-
skih krajih izrabljati ljudi za svoj dobiček! Taki
so torej nemški „Volksrati“, ki sedaj tako vneto
zahtevajo, da naj ostane vse lepo pri starem, in
iz sestave „Volksratov“ je tudi razvidno, zakaj to
zahtevajo in zakaj tako odločno odklanjajo vsako
reformo.

Ljudem, ki nočejo reforme, je nočejo ne
zato, ker je škodljiva njihovemu narodu, ampak
ker je nevarna koristim posameznih socialnih slo-
jev tistega naroda, v prvi vrsti uradniški inteli-
genci in pa težkim bogatašem. Tu tiči glavni
vzrok vsega upora proti vsaki, tudi najmanjši
preosnovi.

Recimo n. pr., da dobimo mi na jugu kak-
šen kos avtomije in da bi imeli samo domače
uradništvo. Ali je taka avtonomija škodljiva nem-
škemu narodu? Ne in ne! Nemški kmetje in nem-
ški delavci na Gorenjem Štajerskem bodo ravno
tako mirno živeli in se mirno razvijali kakor da-
nes. Imeli bodo svoje šole, svoje uradnike, svoje
duhovnike, svoja gledališča, koncerte in vse kar
hočejo, vse bodo imeli. Kje je škoda za nemški
narod kot tak, če imamo tudi mi isto? Če tudi
mi živimo po svoje?

Pač, škoda nastane, ampak samo za nemško
inteligenco, ki živi od države, torej za nemško
uradništvo. Dokler je dana možnost, da so na-
stavljeni nemški uradniki tudi pri nas, imajo
nemške uradniške in srednjemeščanske rodovine
mnogo več prilik, da dobe njihovi sinovi ugodne
službe kakor za slučaj avtonomije. To je vsa škoda,
in nič drugega. Vpraša se pa, če je to škoda za
narod. Po našem mnenju nikaka, ker tudi nemški
narod bo svojo inteligenco lahko mnogo boljše
uporabljal na drugih poljih kakor pa samo in
edino le v državni službi! Ravno tako je s fabri-
kanti. Naj si nabavi le nekaj modernih strojev,
pa bo takoj lahko plačeval dopisnika za češki
ali kak drug slovanski jezik brez vsake škode.

Take vrste je odpor proti reformam na celi
črti kamor pogledamo. Narodnost in narodni in-
teresi so v 90 od 100 slučajev samo krinka in
pretveza za osiguranje koristi in dobička ene ali
druge socialne plasti tega ali onega naroda. Za-
kaj grme Ogri tako zelo proti vsaki ustavni pre-
membi v Avstriji? Kaj jih briga naša hišna no-
tranjost, dokler se držimo vseh pogodb, katere
nam nalaga dualizem? Ali bi res madjarski na-
rod kot tak trpel? Ali bi Madjari postali vsled
tega revni hlapci ali pa Nemci? Ne eno ne drugo!
Pač pa bi nastala nevarnost za privilegirano kasto
ogrskih grofov in za njihova veleposestva, če bi
zapihala moderna sapa preko Litve. Da se to pre-
preči in da se ohrani še za bodočnost prevlada
enega samega sloja naroda, zato mora vedno
priti „cel narod“ v nevarnost, da izgubi nekoliko
svojih predpravil! Dobro bo torej, če vselej, ka-
dar slišimo klic, da je narod v nevarnosti, neko-
liko natančneje pogledamo, če se ne gre zgolj
za nevarnost enega samega socialnega sloja do-
tičnega naroda in se vselej vprašamo, če je ogro-
ženje tega ali onega sloja res krivica ali pa samo
prikrivanje kakih popolnoma neopravičenih pri-
vilegijev.

Pri bodoči reformi se torej ne bo smelo
ozirati zgolj na narodnost in na „narod“, ampak
pogledati bo treba nekoliko tudi na socialni se-
stav narodov. Drugače reforma ne bo pripeljala
do miru.

Iz domačih listov.

„Slovenec“ prinaša članek o agrarnem
vprašanju v Jugoslaviji. Poudarja, da morajo so-
cialisti revidirati svoj program z ozirom na kmečko
last. Misliti se da le na razdelitev veleposestev
med male kmete in delavce in navaja kot vzgled
agrarno reformo na Angleškem, „ker samo kmet,
ne veleposestnik, je nosilec produkcije.“

Od slovenskih veleposestev ne bo živelo
bogve koliko delavskih rodbin, ker jih je prav
malo. Kako bodo pa hrvaški grofje kaj zadovoljni
z jugoslovanskimi reformami, to je pa druga.

Dalje si članek mnogo obeta od dobe, ko
bodo kmečki producentje in mestni konsumente
združeni v zadrugah, da bo posredovanje (kupčija)
odpadlo. Ne verjamemo, če bo takrat vladala pre-
velika sloga. Kmet bo hotel malo dati, meščan
mnogo dobiti — torej isto, kakor danes.

„Slovenski Narod“ piše o „anonimnih mo-
žeh“, katerim je baje poveril Hussarek nalogo,
da izdelajo načrte za novo ustavo; takó so po-
ročali neki češki listi. „Narod“ pripominja na to:
„Danes imajo naši narodi kot edino svoje za-
stopstvo Narodne Svete, ki so edini upravičeni,
govoriti v imenu naroda, ker jih je postavil za to
narod sam!“

„Napreč“ pa sodi o Narodnih Svetih ne-
koliko drugače. Sodrugi Milost piše pod naslovom:
Zibajoča politika to-le: „Današnje „Narodne
Svete“, ki jih ustvarja meščanstvo, naj vrag po-
bere! Proč s to ropotijo! Proč z novimi preva-
rami ubogega ljudstva! Pobijajmo to novo sred-
stvo, s katerim se še nadalje hoče mamiti ubogo
delavno ljudstvo.“

Po domovini.

Za mir. V „Berliner Tageblatt-u“ piše nemški državni poslanec Gothein: „Gotovo je še danes v Nemčiji nekaj ljudi, ki sanjajo o „Siegfriedu“; kdor pa trezno in resno sodi, verjame tem fantazijam ravno toliko, kakor bi verjel trditvi, da morejo premagati nas. Če ne bo sporazumnega miru, bodo uničene neskončne kulturne vrednote, Evropa se bo zadolžila in obubožala s pomočjo Amerike in Japoncev na korist zadnjih. Zato moramo enkrat odkrito povedati, da je vsak poskus, ustvariti politično, gospodarsko in vojaško zedinjeno Srednjo Evropo padec v staro, nevarno politiko koalicij in rivalitete velesil, katere neizogibna posledica je sedanja svetovna vojska. Ta Srednja Evropa, da celo že sama zveza z Avstrijo, ki bi trajala še po miru, bi imela na vsak način za posledico, da bi ostala tudi nenaravna koalicija naših sedanjih sovražnikov, na veliko škodo ne le za nas, ampak za cel svet. Ker je torej nemogoče, da bi postavili medsebojno razmerje držav po vojski na podlago rivalitete, zato preostaja samo še mednarodna organizacija, Zveza vseh kulturnih držav, oprta na pravo in na moralo, ki zagotavlja vsem svobodni razvoj.“

Kritje bankovcev z zlatom. Razmerje med izdanimi bankovci in zlatom, ki leži v državnih bankah kot kritje, je v zadnjem času postalo jako značilno [za gospodarsko stanje, ozir. za denarni promet posameznih držav. Po zadnjih poročilih je bilo stanje bankovcev in zlata ter razmerja med obema sledeče:

	milijonov kron		
	bankovcev	zlata	v odst.
Nemčija	15.700	3200	20 %
Francija	29.600	6000	30 "
Anglija	1.500	1700	121 "
Švica	700	500	71 "
Avstro-Ogrska	23.000	300	1 1/3 "
Rev. Amerika	200	3000	1500 "

V razmerju z bankovci, ki so v prometu, imajo največ zlata banke v Zedinjenih državah Severne Amerike, in sicer 1500 odst., najmanj pa Avstrija, samo 1 1/2 odst. Kako je mogoče, da zadostuje samo 200 milijonov bankovcev za oni velikiški promet, ki ga ima Severna Amerika? Tam se ne plačuje skoro nič z denarjem, ampak samo s čeki. Vozni listek na postaji, obleko v prodajalni, hišno najemnino itd., vse to plačujejo Američani s čeki; samo za najmanjše izdatke rabijo denar, in sicer večinoma zlato; zato je treba neznatne množine bankovcev.

Cene žlahtnih kovin. V zadnji seji generalnega sveta Avstroogrskih banke je sporočil generalni tajnik, da je zaznamovati zadnji čas v takomenovanem kavarniškem prometu hitro dviganje cen žlahtnih kovin. 26. avgusta je stal 1 g zlata 19 K 60 vin., 27. avgusta že 20 K 70 vin., srebro notira kilogram 570 K. Grozovito pa se je podražila platina, ki jo plačujejo po 50 K g.

Za podporo svojcev v sovražnem in nevarnem inozemstvu zadržanih avstrijskih državljanov je ministrstvo za notranje zadeve v sporazumu s finančnim ministrstvom na novo določilo termine, od katerih začenši se prizna podpora kakor sledi: 1. Za rodbine avstrijskih državljanov, ki bivajo v sovražnih ali nevtralnih državah v Ameriki od 7. decembra 1917; 2. za rodbine onih, ki so pridržani v drugih sovražnih deželah od 1. avgusta 1917; v obeh slučajih pa samo tedaj, če je bila prošnja vložena do 15. avgusta 1918. Na vse druge šele po 15. avgustu 1918 vložene prošnje, se podpora dovolji brez razlike šele od dneva, ko je bila prošnja vložena.

Protestni shod avstrijskih hišnih posestnikov. Osrednja zveza društva hišnih posestnikov avstrijskih na Dunaju priredi v nedeljo, dne 1. septembra t. l. ob pol 10. uri dopolne v srednji dunajski koncertni dvorani. III. okraj, Lothringerstraße 20 protestni shod avstrijskih hišnih posestnikov. Na shodu se bode razpravljalo in sklepalo o oddaji kovinskih vratnih ključ in o namestitvi novi postavi v varstvo najemnikov. Na tem shodu bode po svojem predsedništvu zastopano tudi prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani.

Razpis ustanove. Razpisana je ustanova H. Ničmanova, letnih 120 K, za ubogo, pošteno meščansko vdovo mestne župnije sv. Jakoba v Ljubljani. Prošnje do 30. septembra na deželno vlado.

Posnemanja vredno. Češki tvorničarji so sklenili, da bodo iz svojega plačevali svojimi delavcem poviške krušnih in močnih cen.

Nobelova nagrada za l. 1918. je določena na 138.197 kron.

Svetinja za ranjence je iz sive kovine z motno površino, okrogla in meri v premeru 3,8 cm. Spretna stran je okrašena s podobo ustanovitelja, ki je obrobljena z lovorjnim vencem in opisom „Carolus“. Zadnja stran nosi besede: „Laeso Militi“ (t. j. „Ranjenemu vojaku“ in letnico MCMXVIII. (1918.) Svetinjo je nositi na levi strani prsi i. s. na trigolato zvitem, 39 mm širokem temnozelenem traku, ki ima 5 mm širok krvavordeč rob.

Za oprosčenje državnih uradnikov. Kakor poroča „Zeit“, se govori v uradniških krogih, da je predlagala vlada vojni upravi, naj oprostí vse častnike in gažiste v zaledju, ki so državnih uradniki. Te naj bi nadomestili invalidni častniki.

Abiturijentski tečaj za invalidne častnike. Kuratorji dunajske trgovske akademije je ustanovil za invalidne častnike in častniške aspirante na enoletnem abiturijentskem tečaju na Dunaju zopet 50 prostih mest za šolsko leto 1918—19. Kurz se začne 3. oktobra in konča 30. junija 1919.

Odlikovanje. Tretjič odlikovan je bil nadporočnik v rezervi, profesor Anton Sušnik. Dobil je zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje. — Cesar je podelil dr. Juliju Murglu, črnov. zdravniku v garniz. bolnici v Mostaru, zlati zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje za njegovo izvrstno in vestno izvrševanje službenih dolžnosti. — Kot priznanje za odlično službovanje pred sovražnikom je cesar podelil učitelji Mariji Saksida v Gorici srebrni križec s krono za zasluge na traku hrabrostne svetinje.

Omejitev porabe rotacijskega papirja za časopise meseca septembra odreja te dni izišla naredba trgov. ministrstva.

Dijak — mecen. V četrtek je umrl v Kranju absolvirani jurist in hišni posestnik Fr. Steinbauer v 31. letu svoje starosti. V svoji oporoki je volil pretežni del svojega premoženja, t. j. 10.000 K, Slovenskemu planinskemu društvu v Ljubljani.

Novi štacijski poveljnik v Trstu. Dosedanji poveljnik križarke „Soida“, linijski ladijski poročnik Ferdinand vitez pl. Purška, je imenovan za vojaškega štacijskega poveljnika v Trstu.

Počitniška kolonija v Hrpelju odpošlje 21. sept. prvo skupino tržaških otrok nazaj v Trst, druga skupina (deklice) pa odide 2. sept. na počitniško kolonijo v Hrpelje.

Realna gimnazija v Trstu. Tržaški namestnik je svoječasno odposlanstvu tržaških slovenskih staršev, ki se je oglasilo pri njem zaradi slovenskega srednješolskega pouka v Trstu, kar naj-slovesneje obljubil, da tudi v slučaju, če se s prihodnjim šolskim letom slovenska gimnazija in slovensko učiteljske zopet otvorita v Gorici, ostanejo zaposlovalni tečaji v Trstu. Zaposlovalni tečaji goriške slovenske gimnazije v Trstu so dospeli do tretjega razreda, kjer nastopa bistvena razlika v učnem načrtu med realno in humanistično gimnazijo. Treba se je torej sedaj definitivno odločiti in odločitev ne more biti drugačna kakor realna gimnazija.

Cenejši kruh za revne sloje na Štajerskem. Urad za dež. gospodarstvo na Štajerskem obvešča, da je nedavno namenil prehranjevalni urad znesek 2.900.000 K, i. s. od 1. septembra dalje za dobo enega leta, za cenejši kruh najrevnejšim slojem.

Občina podružuje cene. Ptujski magistrat kupuje iz Hrvaškega vrtihotapljeni fižol ter ga po neznosnih cenah naprej prodaja. Čuje se, da zasluzi pri vagonu po 15.000 K. Namestnika se pa niti ne zmezi, da bi to početje ustavila.

Veliko sirotišče in vzgajališče na Ptuj. Mesto Ptuj je sporazumno z dunajsko občino sklenilo sezidati v Ptuj veliko sirotišnico in vzgajališče za otroke padlih Štajercer, kjer pa bo dobilo zavetišče in vzgojo tudi 100 dunajskih otrok. Stavba bo stala več milijonov, a zadolžena ptujka občina dobi vedno denar za kak nov zavod, kjer bo ponemčevala slovensko deco.

Krompir s ptujkega polja. Vojaška uprava v Ptuj je nakupila zgodnjega krompirja za vojaško oskrbo. Ko so to zvedeli še drugi kmetje, so prišli trumoma k častniku in ga prosili, naj kupi tudi od njih krompir. Neki tamošnji kupčevalec z deželnimi pridelki je rekel, da more preskrbeti tekom treh dni iz ptujkega okraja najmanj 50 vagonov zgodnjega krompirja, pa da ga ne sme pokupiti. Kmetje raditega ker niso mogli prodati svojega krompirja, so ga pokrmili živini, veliko se ga je pokvarilo, ker zgodnji krompir ne čaka dolgo in poleg tega niso dobili sosednji kraji nič krompirja. Vsekako ta slučaj kaže, da je krompirja dovolj in da naši uradniki niso zmogni, prijeti stvar na pravem mestu in ob pravem času ter tako pripraviti krompir na mestne trge.

Tatvine osumljen. Slovenjebistiška žandarmerija je prišla in zaprla železniškega delavca Matijo Rupa na Pragerskem, ker leti nanj sum, da je ukradel soprogi železniškega adjunkta Schulza draguljev za več tisoč kron.

Oskrba tujcev ob Vrbskem jezeru. Okr. glavarstvo v Celovcu je pod kaznijo prepovedalo gostilničarjem v občinah Poreče, Kriva vas, Otok in St. Martin na Dholici oskrbovati dosedanje tujce, ki ne spadajo pod občinsko aprovizacijo, čez 10. september. Nanovo došli tujci, ki nimajo pravice do oskrbe, ne smejo dobivati hrane v teh gostilnah dalj kot tri dni. Ta prepoved velja tudi če oddajo tujci sami živila, dobljena od drugod.

Vožnja parnikov po Vrbskem jezeru se radi pomanjkanja premoga s 1. septembrom ustavi.

Graščina v Vrbi ob Jezeru. Občina Vrba ob Jezeru je sklenila prodati graščino, ki je last občine, neki družbi za 770.000 K pod najugodnejšimi pogoji. Občinski odbor je prodajo soglasno odobril in vsi davkoplačevalci so jo kar najbolj pozdravili. Koroški deželni odbor pa noče odobriti te za očitno tako ugodne prodaje, in sicer iz nacionalnih razlogov in hoče spraviti posest proti občinskemu sklepu v roke rdečemu kupcu, ki daje za graščino celo 50.000 K manj, a stoji bliže deželnemu odboru. Zdaj se agitira med občinskimi odborniki, da pod nobenim pogojem ne dovolijo take prodaje, ker bi morala vzbuditi ogorčenje davkoplačevalcev, tem bolj, ker se je bati, da bo kupec, ki ga protežira deželni odbor, priredil krasno graščino za svojo gospodo in tako odtegnil tujskemu prometu, kar bi tudi bila znatna in trajna gospodarska škoda imenovanega kraja.

Drobiž.

Priprave za državni zbor.

Dunaj, 30. avgusta. Pri pogajanjih ministrskega predsednika z voditelji strank še manjka konferenc s Čehi, Jugoslavlani in Poljaki. Od češkega tiska razširjena vest, kakor bi bil Klofač odklonil pogajanja ni resnična. Kot začasno poslujoči načelnik svaza je bil Klofač povabljen, a je izjavil, da se ne smatra kompetentnim, pogajati se, dokler mu niso znani nazorji tovarišev. Predsedstvo Češkega svaza se že te dni sestane, da se razgovori. Kedaj pojdejo k Hussareku Čehi, Jugoslavlani in Poljaki še ni izvestno.

Min. pred. poziva poslance, da naj najprej opravijo zasedanje finančnega odseka, ker treba kriti 1900 milijonov primankljaja.

Vlada z min. predsednikom vred bi rada, da bi zbornica ostala zbrana z ozirom na zunanji položaj in na finančno vprašanje države. Seveda stoji v prvi vrsti rešenje davkov. Glede zasedanja delegacij še ni nič gotovega.

Ukrajincem je izjavil baron Hussarek, da glede delitve Galicije Poljakom ni dal besede. Zato se ne ve, kako stališče zavzame Ukrajinci. Stališče Čehov in Jugoslavlancov je absolutno zanikajoče. Za barona Hussareka, so morda nemške meščanske stranke, Poljaki, Ukrajinci, Romuni in

neke male skupine. Nemški socialisti pač niso proti proračunu, a davkov gotovo ne dovoli.

V septembru se posvetojuje finančni odsek, nato sledi morda kratko zasedanje, da poslanci zaslišijo poročilo o miru v Brestu in Bukareštu in o zunanjem položaju.

Čehi in baron Hussarek.

Praga, 30. avgusta. Min. pred. Hussarek je telegrafski povabil namestnika načelnika Češkega svaza posl. Klofača na razgovor. Poslanec Klofač pa mu je pismeno odgovoril, da ne more ustreči vabilu, ker se sme za Čeha pogajati samo celo predsedstvo Češkega svaza. Pa tudi sicer je še vprašanje, če bi Čehi po ustanovitvi okrožnega sodišča v Trutnovem sploh hoteli razpravljati.

Čehi proti ministru Horbačevskemu.

Praga, 30. avgusta. S češke strani so začeli proti ministru prof. Horbačevskemu pravcato gonjo. Horbačevski se je odrekel članstvu češke akademije znanosti.

Banska kriza.

Zagreb, 30. avgusta. Tu vlada danes mnenje, da ban prav kmalu odstopi. Ban je v nedeljo odpotoval na Reko. Računajo, da postane ban sedajni minister za Hrvatsko.

Avstroogrška in Ukrajina.

Dunaj, 30. avgusta. Vesti o nekem tržnem dogovoru med Avstroogrsko in Ukrajino, ki so se pojavile v inozemskih listih in na to opirajoča se izvajanja niso resnična, ampak so le samovoljne tendenciozne kombinacije.

Romunija o miru.

Jassy, 29. avgusta. Na vprašanje poslanca Sescioranu, ki ga je stavil ministru Arionu glede vzroka, za kaj se je zakasnila izmena ratifikacijskih listin, je ta odgovoril, da za to, ker romunski parlament še ni sklenil zakonov, ki so v zvezi z mirovnim dogovorom. Glede rekvizicij je dejal, da ima zagotovilo, da se ne bodo vršile, če niso v zvezi z dogovorom.

Rusija dolguje Nemčiji 6 milijard.

Berolin, 30. avgusta. Po določitvah nemške-ruskega finančnega dogovora bi se naj uredile medsebojne finančne obveznosti s pavšalnimi zneski. Po obračunu bi morala Rusija plačati Nemčiji še šest milijard mark. Eno milijardo tega zneska bi najbrže prevzela Ukrajina in Finska.

Caillaux.

Curli, 30. avgusta. „Le Populaire“ poroča, da je stanje Caillauxa, ki boluje za zvapnjenjem arterij, ni neopasno. Vlada pa vendar noče z njim ravnati, kakor s političnim obdolženecem in mu olajšati položaj. Socialistovski tisk trdi, da ga hočejo na tihem ugonobiti.

Mehlika in Združene države.

Washington, 30. avgusta. Iz Nogales v Arizoni javljajo: Dasi ima vladati premirje so vendar začeli Mehikanci streljati preko meje. Ameriški general Cabel je javil Mehikancem, da prekorači s svojimi četami mejo, če ne bo konca streljanju.

Sedanje jezikovne razmere v Ameriki.

Stockholm, 29. „Aftonbladet“ opozarja na dolbo guvernerja Hardinga v državi Jova, ki jasno obveljuje sedanje razmere v Zedinjenih državah. Oficijelni državni jezik v Zedinjenih državah in v državi Jova je angleški. Pravica prostega govora je po zveznih in državnih zakonih zajamčena; toda to ne nudi pravice posluževati se jezika kake tuje države. Radi tega veljajo od sedaj naprej med vojno sledeče določbe: 1. Angleščina je edini učni jezik v javnih, zasebnih in drugih šolah; 2. razgovarjati se sme na javnih prostorih, na železnici in po telefonu le v angleškem jeziku; 3. vsi javni govori se morajo govoriti v angleškem jeziku; 4. oni, ki ne znajo in ne razumejo angleško, morajo svoje verske pobožnosti opravljati doma. Razglas pristavlja, da s tem ni omejena ustavna svoboda govora prebivalstva. — Seveda je ta odredba naperjena proti Nemcem

Torpedirani transporti.

Berolin, 30. avgusta. Londonski zaupnik „B. Z. am Mittag“ javlja, da sta bila 12. in 13. avgusta torpedirana dva ameriška transportna parnika. Pri tem je našlo smrt v prvem slučaju 264, v drugem pa 619 ljudi.

Ponesrečena zračna ladja.

Rim, 30. avgusta. Agenzia Stefani javlja, da se zračna ladja „AJ“, ki je bila 16. avgusta odšla s posebnim naročilom na južno jadransko morje, ni več vrnila.

Boji v Sibiriji.

Vladivostok, 29. avgusta. (Reuter.) Ob Usuriju sovražnik močno napada. Vse čete alirane armade se udeležujejo bojev. Nekako 300 sovražnikov smo pobili. Japonci nosijo večji del bremen. Zaplenili smo dva oklopna voza in nekaj topov.

Ogrska živinoreja.

Budimpešta, 30. avg. Ministrstvo je odredilo za varstvo živinoreje, da se ne sme več klati toliko živine.

Pogon na žide.

Budimpešta, 30. avgusta. Včeraj je policija zopet priredila pogon v židovskih okrajih. Pri Galicianih, židovih iz Poljske in pri Palestincih je našla neznosne sanitarne razmere. V sobi kakor je kabina za kopati je stanovalo na primer 8 oseb. Povsod je bilo skritih mnogo živil, moke, sladkorja in kave. Pri nekem rabinu so odkrili skladišče fotografskih sprav.

Nesreča na železnici.

Sterzing, 30. avgusta. Tu sta se trčila dva vlaka, kojih eden, tovorni vlak, je štel 44 vagonov. Trije vozovi so popolnoma razbiti. Dve osebi ste mrtvi, dve težko poškodovani in pet lahko.

Omejitev pridelovanja spirituoza.

Sarajevo, 30. avgusta. Bosanska vlada izda naredbo ki omeji kuhanje slivovice in izdelavanje mošta. Sploh bo izdelovanje vseh spirituoznih pi-jac znatno omejeno.

Bolniki z malarijo v Opatiji.

Budimpešta, 30. avgusta. Vojno min. name-rava ustanoviti v Opatiji bolnišnico za bolne na malariji.

Požar v Carigradu.

Carigrad, 30. avgusta. V predmestju Zeirek je buknil požar, ki je upepelil nad 500 hiš.

Širom sveta.

Vsi rudarji zboleli. Kakor poroča praški „Večernik“ se je vseh 2300 rudarjev približnega državnega rudokopa „upililo marod“. 60 odstotkov delavcev je spoznal zdravniški pregled za delanezmožne radi nezadostne hrane. Bolniška blagajna je morala izplačati vsoto, kakor še nikoli. Sele pretekli teden so dobili delavci na svoje močne in krušne nakaznice 90 dkg. črne moke po zvišani ceni, med temi je bilo 70 dkg. strohnele plesnive moke, dasi so imeli obljubljeno boljše blago.

O „tankih“. Na francoskem bojišču igrajo sedaj veliko, nekateri celo trde, da odločilno vlogo — tanki. Kaj je tank? Tank je mala premična trdnjava, ki nudi napredujoči pehoti močno zaščito. Ta trdnjava si povsod krči pot, ruši zapreke in daje pehoti odhlihljaje. Nemci imajo sicer tudi oklopne vozove, ali to niso tanki; to se pravi: služijo v svrhu komunikacije, dočim so tanki sredstva za osvajanje in rušenje zaprek. Mnogokomu oznaka tank ni prav jasna. Marsikdo misli, da ime oklopnega bojnega voza — tank — ki ga uporabljajo Angličji in Francozi, pomeni tank = rezervoir = shramba, a temu ni tako. Oklopna vozila se imenujejo po konstruktorju gosencičastih verig, s katerimi se vozilo premika. Izumil jih je inženir Thomas Tank Bural, ravnatelj tvornice v Norfolku na Angleškem.

Osem kmetskih dvorov pogorelo. V Pinzalu v Judikarjah je izbruhnil požar, ki se je vsled ugodnih vetrov hitro razširil in v kratkem času upepelil 8 pristav. 118 oseb je brez strehe, škode pa je 180.000 kron.

Preganjanja ogrskih Slovkov. Češki listi poročajo, da so zaprli voditelja ogrskih Slovkov, dr. Vavra Šrobarja na ukaz ogrskega notranjega ministrstva. Dr. Šrobar, po poklicu zdravnik v Ružomberku, je bil interniran v Segledu, ker se je bil udeležil demonstracij povodom praških gledališnih slavnosti. „Moravska Orlica“ pripominja k temu, da je to prvi znak, kako hoče preprečiti ogrska vlada s strahovanjem, da bi se razširila češkošlovška idėja ravno v času, ko so Slovaki podali pri Sv. Miklošu skupno svečano in obvezno izjavo za to idejo.

Alemanske izkopine. Na strelišču Brugg v Švici so pri zgradbi ceste zadeli na star grob, v katerem je bilo okostje in kratek enorezen meč ter drobci železa. Znanstvena preiskava je dognala, da je grob alemanskega izvora in meč takozvani skramasaks.

Petrole na Nizozemsko. Med avstrijsko in nizozemsko vlado je bila sklenjena zadnje dni pogodba glede dobave izredne množine petroleja za Nizozemsko.

Angleške izgube. V Londonu je govoril v pisarni „Timesa“ lord Nordcliffe in izjavil, da je izgubila v tej vojski Anglija sama že 900.000 mrtvih vojakov.

Zaboj srebra. Pri železniškem ravnateljstvu v Aradu je shranjen zaboj, ki vsebuje za 100.000 kron srebra. Zaboj so našli za časa vpada Rumunov na železniški prog proti Velikem Varadinu. Lastnik se dosedaj še ni oglasil.

Oderuhu zaplenili 50 metrskih stotov blaga. V Pragi so zaplenili nekemu spediterju 50 metrskih stotov še predvojne blaga. Proti oderuhu je uvedena kazenska preiskava.

Dalmatinci v Slavoniji. Poročajo, da se selijo Dalmatinci, zlasti iz Drniške okolice, v Slavonijo; doslej se je izselila polovica prebivalstva s Petrovega polja. Vzrok ni samo skrajno slaba aprovizacija, ampak ljudstvo ne more več vzdržati v sredini samega kamna.

Pomanjkanje univerzitetnih docentov. Iz akademskih krogov izveemo, da je na dunajski univerzi 16 praznih proforskih stolic, in sicer največ na medicinski fakulteti.

Kip Petra velikega kot sredstvo za izmeno. Neki finski list poroča, da nameravajo drobce kipa Petra Velikega, ki je bil nedavno razrušen, zamenjati v Nemčijo za živila. Kip tehtaja 3000 pudov ali okrog 47.000 kg.

Oderuštvo z živili na Ogrskem. Listi so izvedeli od ogrskega notranjega ministrstva, da je bilo v l. 1917. na Ogrskem naznanjeno 800 tisoč oseb radi navijanja cen za živila. Komaj 10 odst. obsojenih se je pritožilo na višje instance, med tem ko je bilo ostalih 720.000 obsojenih s kaznimi zadovoljno. Že niso bile velike.

Finsko maslo izvažajo v Nemčijo. Po „Arb. Ztg.“ je dospelo v Lübeck že 200.000 liber masla. Vse slabe posledice miru v Brest-Litovskem jemljemo, kakor pravi „Arb. Ztg.“ skupno z Nemčijo na svoj hrbet, toda finsko surovo maslo si pušča Nemčija sama.

Kako so prišli kaznjenci do živil. Okrajni glavar v Vadovcih na Galiskem je pozval prebivalstvo, naj prinese živil za kaznjence, ker jih bil moral sicer izpustiti. Poziv je uspel. Vznemirjeni ljudje tega galiskega okraja so poslali vseh mogočih živil iz strahu pred kaznjenci, ker je tamkaj že itak preveč vlomov in tatvin. Tako je moral okrajni glavar opustiti svojo namero.

Poštni privilegiji nemških knezov. Med mnogimi drugimi privilegiji imajo nemške knežje rodbine tudi pravico, da se v obsejni meri in brezplačno poslužujejo državnih poštinih naprav, zlasti da je njihova korespondenca poštnine prosta. Kakor poročajo sedaj berlinski listi, pripravlja vlada zakonsko predlogo, ki bo te pravice odpravila. Zvezni svet je zakonski načrt že odobril. Finančniki si obetajo lep finančni uspeh, ker bo prizadetih zelo veliko število knežjih rodbin.